

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาการศึกษานั้น ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากครูเป็นผู้วางรากฐานทางการศึกษาแก่เยาวชน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาที่รัฐมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านออกเขียนได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดี รัฐได้กำหนดแนวนโยบายของการศึกษาไว้ว่า “รัฐพึงจัดการศึกษาให้ทั่วถึงบริบูรณ์ สำหรับสถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดให้เปล่า” การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นโอกาสที่ทุกคนจะได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกันและเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติ

โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญในการสร้างคุณภาพของประชากรในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) โรงเรียนเป็นสถาบันที่ได้รับการก่อตั้งขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษาทนครอบครัวและชุมชน ทั้งการรับรองวุฒิทางการศึกษาในระบบการศึกษาที่เป็นทางการของรัฐ และให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชน (Durkheim) ⁽¹⁾ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ ให้เกิดความพึงพอใจและความภาคภูมิใจต่อวิชาชีพ หรืองานที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน อันส่งผลถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนที่ดีควรจะมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ ⁽²⁾ ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์ โดยพยายามให้บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ในเวลาเดียวกันก็จะให้สิ่งตอบแทนแก่บุคลากรตามความเหมาะสมและยุติธรรม โดยบุคลากรเองมีความพอใจในการทำงาน ประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นกับสถาบันและบุคลากรที่ทำงาน ผู้นำประเภทนี้นับว่าเป็นประเภทที่ดีอย่างยิ่ง” ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน ⁽³⁾ ที่กล่าวว่า “การบริหารที่ดีนั้น ควรให้ได้ทั้งงานและน้ำใจ”

ชาติรี ตำราญ ⁽⁴⁾ กล่าวว่า “คุณภาพของนักเรียน คือ คุณภาพของครูและผู้บริหาร เมื่อรวมกันแล้วก็เป็นคุณภาพของสถานศึกษา เพราะฉะนั้นคุณภาพของครูย่อมคู่ได้ที่คุณภาพของศิษย์”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(วิชาการ กรม กระทรวงศึกษาธิการ) ⁽⁵⁾ กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน ครูในโรงเรียนทุกคนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพงานในโรงเรียนให้ดีขึ้น มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

เนื่องจากการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอน ครูจะต้องปรับบทบาทตนเองปฏิรูปตนเองทั้งด้านความคิด จิตสำนึก พฤติกรรม ตลอดจนโลกทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน อาจทำให้ครูอยู่ในภาวะเครียด วิตกกังวล ต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดความท้อถอย เบื่อหน่ายงาน ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอนนักเรียนในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทที่จะกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูเหล่านั้น คือ การทำให้ครูเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานในวิชาชีพครู วรุม (Vrom)⁽⁶⁾ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ พบว่า มีความสัมพันธ์กันเป็นเส้นตรงระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซี เอ็น กรีน (C.N. Green)⁽⁷⁾ ได้สรุปว่า บุคคลที่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะเกิดความตั้งใจในการทำงาน และเต็มใจที่จะอุทิศแรงกายแรงใจ ความคิดของตนเอง ให้กับหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่

การที่ครูจะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดี ก็เนื่องจากครูมีความยินดีเต็มใจในหน้าที่ รวมทั้งมีความรัก ศรัทธา หรือมีความพึงพอใจต่อวิชาชีพของตน ซึ่งความพึงพอใจต่อวิชาชีพนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างดีที่สุด ประหยัดที่สุด และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพราะเมื่อครูมีความพึงพอใจต่อวิชาชีพแล้ว ครูก็จะตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร มีความอดสาหะพยายามยิ่งขึ้น ย่อมนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น งานก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในทางตรงข้าม หากครูไม่มีความพึงพอใจต่อวิชาชีพ จะทำให้ครูขาดความกระตือรือร้น การปฏิบัติงานเฉื่อยชาลง ความรับผิดชอบในหน้าที่ก็ลดต่ำลงด้วย และจะมีการหลบเลี่ยงงาน การขาดงาน ขี้ขลาด ตลอดจนการลาออกจากงานกันมากขึ้น ก่อให้เกิดผลเสียต่อสถาบันการศึกษานั้น ๆ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของประสาร มาลากุล ณ อยุธยา⁽⁸⁾ ที่ว่า “การวิพากษ์วิจารณ์ที่ปรากฏเป็นประจำในสื่อมวลชนนั้นมุ่งมาที่ครูว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้การศึกษาไม่บรรลุเป้าหมาย ตามอุดมคติ และมาตรฐานที่มุ่งหวัง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างแท้จริงคือ การขาดคุณภาพ ประสิทธิภาพ ความศรัทธาในวิชาชีพ และสถานภาพที่เหมาะสมของครู”

ความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู ดูเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในด้านการบริหารบุคคลในสถานศึกษาต่าง ๆ กล่าวคือ เมื่อครูมีความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู ย่อมจะส่งเสริมให้การเรียนการสอน และการดูแลนักเรียนมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าครูไม่มีความพึงพอใจในวิชาชีพครูแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการต่อหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าออกจากงาน นับเป็นปัญหาอยู่

ยากสำหรับผู้บริหารในการบริหารงาน และเป็นการสูญเสียงบประมาณของหน่วยงานเป็นอย่างมาก (Pigors and Myesr)⁽⁹⁾ ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารในสถานศึกษาต่าง ๆ จึงจำต้องคำนึงถึงเรื่องความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครูเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู มีผลต่อการปฏิบัติงานของครู (อุมพร ครังคสมบัติ)⁽¹⁰⁾ และส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนในโรงเรียน เด็กวัยเรียนจำนวนมากสูญเสียความรู้สึที่ดี ๆ ที่เคยมี และใช้ชีวิตในวัยเรียนด้วยความยากลำบากทั้งนี้เพราะประสบการณ์กับครูที่ไม่ดี ทำให้ภาพแห่งตนเสียไปจากเด็กที่มีความเชื่อมั่นกลายเป็นเด็กที่ขี้อาย และสงสัยตนเอง จากเด็กที่กระตือรือร้น กลายเป็นเด็กที่เฉื่อยชา จากเด็กที่แจ่มใสมีชีวิตชีวา กลายเป็นเด็กที่เศร้าสร้อยและหดหู เพราะฉะนั้นการสร้างภาพแห่งตนที่มั่นคงในวัยเรียน จึงเป็นงานที่สำคัญ และผู้ที่สร้างภาพแห่งตนให้นักเรียน ก็คือ ครูในโรงเรียน

จากผลงานวิจัยของ เขวง ชื่นประโคน⁽¹¹⁾ พบว่า ตัวประกอบที่สำคัญที่สุดที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูคือ ขวัญและความพึงพอใจในการทำงาน เนื่องจากขวัญและความพึงพอใจในการทำงานก่อให้เกิดความตั้งใจ กระตือรือร้นมีความพยายามมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครูมีความพึงพอใจต่อวิชาชีพด้วยย่อมจะก่อให้เกิดความเต็มใจ ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจากผลงานวิจัยของ บุญรา คุปตวิณฑุ⁽¹²⁾ พบว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาท้องถิ่นที่กั้นการสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง สภาพการทำงาน โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและเงินเดือน และไตรธร เศรษฐจิธร⁽¹³⁾ ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเอกชน มีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือ การเงินและผลประโยชน์เกือบ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา จะเห็นว่า องค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษา แต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกัน และปัจจุบันมีการปฏิรูปการศึกษาแบบใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจต่อวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เพื่อประโยชน์ในการที่จะนำผลการศึกษาวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากรครูที่เกี่ยวกับด้านจิตใจ โดยการส่งเสริมให้ครูมีความพึงพอใจต่อวิชาชีพ และด้านการบริหารบุคลากรครูในโรงเรียน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ส่งผลถึงความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีซึ่งมีทั้ง โรงเรียนของรัฐและ โรงเรียนเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ซึ่งจังหวัดนนทบุรีแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาเป็น เขต 1 และ เขต 2 ตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2546 เป็นต้นไป

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพครู ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ต่อเดือน จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์ เหตุผลของการเป็นครู ตำแหน่งปัจจุบัน

ความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ การได้รับความยอมรับนับถือ ความสำเร็จของงาน สถานภาพทางสังคม การได้ทำงานบริการอื่น

2.2 ตัวแปรตาม คือ

ความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู ได้แก่ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน นโยบายและการบริหาร เงินเดือนและผลประโยชน์เกี่ยวกับ ลูกหนี้ของงานที่ทำ ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงาน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นครูสายงานการสอนที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนของรัฐ และโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำนวนทั้งหมด 928 คน โดยแบ่งเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ดังนี้

3.1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 364 คน ครู
โรงเรียนของรัฐ จำนวน 232 คน ครูโรงเรียนเอกชน 132 คน

3.2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 564 คน ครูโรงเรียน
ของรัฐ จำนวน 253 คน ครูโรงเรียนเอกชน 311 คน

4. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนและครูเป็นข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2546 เป็นต้นไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาครั้งนี้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
ได้แก่ ครูที่อยู่สายการสอน และปัจจุบันปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนประถมศึกษาที่ศึกษาวิจัย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อโรงเรียน และจำนวนครูในโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้จากหน่วยงานต้น
สังกัด ถือว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้
3. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งตอบคำถามตรงตามสภาพความ
เป็นจริง

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลครูในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด
นนทบุรี จึงทำให้ผลจากการศึกษาวิจัยอาจนำมาขยายผลได้กับกลุ่มประชากรในจังหวัดนนทบุรี
ที่มีความคล้ายคลึงกันเท่านั้น

คำจำกัดความในการวิจัย

ความพึงพอใจต่อวิชาชีพ หมายถึง ความรู้สึกและทัศนคติที่ดีของบุคคล ที่มีต่อองค์
ประกอบการทำงานในวิชาชีพ ได้แก่ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน
นโยบายและการบริหาร เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ลักษณะของงานที่ทำ ความรับผิดชอบ
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความปลอดภัย
ในการทำงาน

ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกมีเกียรติและได้รับการยอมรับนับถือ มีสถานภาพทางสังคม มีความสำเร็จในงาน และการได้ทำงานบริการอื่นนอกเหนือจากงานในวิชาชีพครู

ครูในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ครูสายงานการสอนที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งโรงเรียนของรัฐ และโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี จำนวน 108 แห่ง (ครู จำนวน 3,704 คน)

สำนักงานเขต ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งแบ่งการบริหารราชการในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนเป็น 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ตามมาตรา 3 และ มาตรา 36 (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ)⁽¹⁴⁾ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ดังแสดงในภาคผนวก) ซึ่งเป็นการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ)⁽¹⁵⁾ และให้มีการหลอมรวม สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดตั้งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

สังกัด หมายถึง หน่วยงานพื้นที่ทำหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับครู และโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ เขต 2

ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความมั่นคงในวิชาชีพครู ความมั่นคงของโรงเรียน ความต้องการที่จะยึดวิชาชีพครู ความมีคุณค่าของวิชาชีพครู การได้เรียนรู้งานและทักษะ

โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความยุติธรรมในการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน ความอาวุโส โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ชื่อเสียงของโรงเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน และการวางแผน กำหนดเป้าหมายในอนาคตของโรงเรียน ซึ่งมี ส่วนส่งเสริมโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

นโยบายและการบริหาร หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู ได้แก่ การบริหารงานของผู้บังคับบัญชา การบริหารงบประมาณ การช่วยแก้ปัญหาของครู ความเป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา การเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมตัดสินใจ นโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน การมอบหมายงานแก่ครู การติดตามผลการปฏิบัติงานของครู

เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู ได้แก่ เงินเดือนที่ได้รับประจำ เงินสวัสดิการ และค่าตอบแทนต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเงินเดือน การจัดกิจกรรมสังสรรค์

ลักษณะของงานที่ทำ หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู ได้แก่ การฝึกอบรมให้เหมาะสมกับงาน การวางแผนและตั้งเป้าหมาย การเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และทักษะ ความมีเกียรติ คุณค่าของงาน ความเชื่อถือในตัวเอง มีประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน มีอิสระในการวางแผนงานและการค้นคว้าวิจัย การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ความท้าทายของงาน การใช้ความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ

ความรับผิดชอบ หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้รับผิดชอบงาน และมีอิสระในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานในโรงเรียน ความรับผิดชอบงานของครูมีความสำคัญต่อโรงเรียนและเพื่อนร่วมงาน การรับผิดชอบกิจกรรมและงานพิเศษนอกเหนืองานประจำ การสอนนักเรียนนอกเวลาราชการ

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู ได้แก่ การเข้าใจปัญหาของครู การเคารพผู้บังคับบัญชา การทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา การเป็นที่ปรึกษาของผู้บังคับบัญชา

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู ได้แก่ การทำงานร่วมกับเพื่อนครู เพื่อนครูช่วยเสนอแนะการแก้ปัญหา การทำงานซึ่งมีความขัดแย้งกัน

สภาพการทำงาน หมายถึง องค์กรประกอบของความพึงพอใจต่อวิชาชีพครู ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงานของครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

- ปัจจัยด้านบุคคล**
- อายุ
 - เพศ
 - สถานภาพสมรส
 - ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพครู
 - ระดับการศึกษาสูงสุด
 - รายได้ต่อเดือน
 - จำนวนชั่วโมงที่สอนต่อสัปดาห์
 - เหตุผลของการเป็นครู

- ปัจจัยด้านความภาคภูมิใจในตนเอง**
- การได้รับความยอมรับนับถือ
 - ความสำเร็จของงาน
 - สถานภาพทางสังคม
 - การได้ทำงานบริการอื่น

- ความพึงพอใจต่อวิชาชีพของครู**
- ความมั่นคงในงาน
 - โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน
 - นโยบายและการบริหาร
 - เงินเดือนและผลประโยชน์
 - เกียรติคุณ
 - ความรับผิดชอบ
 - ลักษณะของงานที่ทำ
 - ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
 - ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
 - สภาพการทำงาน
 - ความปลอดภัยในการทำงาน

